

FÜGGETLEN RENDESZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: FRPS/144/2011/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

285/2011. (X. 5.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **panaszos**¹ 2011. március 21-én előterjesztett **panaszát** a 2011. október 5-én tartott zárt ülésén **született állásfoglalását**

megküldi az Országos Rendőrfőkapitánynak.

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

A panaszos 2011. március 21-én elektronikus úton nyújtotta be panaszát, amit 2011. március 30-án aláírásával is megerősített.

1) A panaszos beadványában előadja, hogy 2011. március 20-án 14 és 15 óra között Ny. községben segédmotor-kerékpárjával egy futballpálya mellett haladt el, amikor dumaszóra lett figyelmes. Mivel kis faluról van szó, ahol mindenki ismer mindenkit, a panaszos úgy gondolta, hogy egy ismerős jelezhetett neki, és továbbhajtott. A panaszos az útját szabályosan folytatva haladt tovább, amikor az A. utcára érve intenzív dudálást hallott maga mögül. Úgy gondolta, „valakinek nagyon sietős lehet”, ezért az előtte haladó lovas kocsit megelőzte, majd az út szélére húzódva intett a mögötte haladó gépjárműnek, hogy kikerülheti. Amikor a

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

személygépkocsi a panaszos mellé ért, akkor látta, hogy abban rendőrök ülnek, és intenek neki, hogy álljon meg. A panaszos megjegyzi, hogy a gépkocsi, amivel a rendőrök közlekedtek, egy megkülönböztető jelzés nélküli, ezüst színű Volkswagen Golf volt.

A panaszos a rendőrök jelzésére megállt, majd három rendőr szállt ki a szolgálati gépjárműből, akik becsmérő hangnemben, „már-már káromkodva” beszéltek vele. Ezt követően a panaszos két rendőr a robogójára taszította, majd durván megbilincselte és betaszította a szolgálati gépjárműbe. Az intézkedő rendőrök azt mondták a panaszosnak, hogy szabálysértést követett el azzal, hogy gyorsan hajtott, és a rendőri jelzésnek szánt egyszerű dudálásra nem állt meg. Ezután az eljáró rendőrök a K. úton 110-120 km/h-s sebességgel vitték a panaszoszt a rendőrszere, és útközben jelezték neki, hogy az ilyen robogósokkal szemben, mint ő, a jövőben keményen fognak fellépni.

A panaszos előadta, hogy a rendőrszere épületéig bilincsben kísérték, a bilincset csak az épületben vették le róla. Elmondása szerint mindvégig nagyon meg volt rémülve. Miután levették róla az erősen megszorított bilincset, le kellett vennie a kabátját, cipőjét, pulóverét és a zsebeit is ki kellett ürítenie. Ezt követően megmotozták.

A ruházatátvizsgálatot követően a panaszoszt egy előállító helyiségben helyezték el, és azt mondták, hogy nem jöhet ki onnan, amíg nem szólnak neki. Körülbelül fél óra elteltével – „nagy ijedelmében” – aláírt egy nyilatkozatot arról, hogy az előállítás időtartama alatt sérülése és panasza nem keletkezett. Miután ismertették vele az ellene felhozott vádakat: a megengedettnél gyorsabban hajtott, valamint a rendőri jelzésre nem állt meg, elvitték a körzeti orvoshoz, hogy a panaszos rendőri intézkedés során esetlegesen szerzett sérüléseiről látelleletet vetessenek fel. A panaszosnak fizikai sérülései nem, csak lelkiek keletkeztek. Ezután elengedték, és a szülei hazavitték.

A panaszos az agresszív rendőri fellépés, valamint, a jogtalan szabálysértési feljelentés miatt tesz panaszt. Álláspontja szerint semmivel nem tudja igazolni, hogy gyorsan hajtott, illetve azt sem, hogy nem akart megállni az intézkedő rendőr jelzésére. Sérélmezi, hogy a rendőri intézkedés az út szélén, a járókelők szeme láttára történt, ami számára nagyon megalázó volt.

2) A panaszos panasz kiegészítésében előadja, hogy az intézkedés idején labdarúgó mérkőzés zajlott a faluban, és ilyenkor a sportpálya környékén forgalmi rend változás lép érvénybe. A panaszos ezt figyelmen kívül hagyta, és a behajtani tilos tábla jelzése ellenére (ami hétköznapiokon nincs kihelyezve) a kötelező haladási iránnyal szemben behajtott az utcába. Elmondta továbbá, hogy a szolgálati gépjárműbe bilincsben, bukósisakkal a fején ültették be.

3) A panaszos 2011. szeptember 15-én telefonon kereste meg a Testület munkatársát, és kérdésre válaszolva elmondta, hogy a rendőri intézkedés idején nála volt a személyazonosító igazolványa, valamint a vezetői engedélye is, ezeket a motorkerékpár csomagtartójában helyezte el. Elmondta, hogy az intézkedő rendőrök az okmányait nem kérték el, és a panaszosnak sem volt lehetősége arra, hogy átadja azokat, mivel a rendőrök a szolgálati gépkocsiból kiszállva azonnal a panaszosnak estek, motorkerékpárjára nyomták és megbilincseltek. Az intézkedő rendőrök nem tettek fel neki kérdéseket, és személyazonosságát igazolására sem szólították fel őt. A panaszos előadta továbbá, hogy bukósisakja mindvégig a fején volt a rendőrkapitányságra történő beszállítása során, azt nem vették le róla, és neki sem volt lehetősége arra, hogy levegye azt.

II.

A Testület a tényállás tisztázása érdekében megkereséssel fordult a rendőrséghez. A rendelkezésre bocsátott dokumentumokból az alábbi releváns tények voltak megállapíthatók.

1) A Rendőrőrs intézkedő rendőreinek jelentése szerint a rendőrök a panaszolt időben közlekedési ellenőrzést tartottak, mivel a 15 órakor kezdődő labdarúgó mérkőzés idején a J. utca sportpálya melletti részén „Mindkét irányból behajtani tilos” táblát helyeztek el egy kiegészítő táblával, miszerint labdarúgó mérkőzések idején ezen az útszakaszon közlekedni nem lehet.

Az ellenőrzés során az intézkedő rendőr igazoltatni akarta a panaszost, aki a saját tulajdonát képező segédmotor-kerékpárral közlekedett Ny. községben a J. utcán, a K. utca felől az A. utca irányába. A panaszos az általa vezetett segédmotor-kerékpárral a K. utca felől nagy sebességgel haladt, és az intézkedő rendőr megállító jelzésére nem reagált – a segédmotor-kerékpárt még lassítani sem volt hajlandó – majd továbbhaladt az A. utca felé nagy sebességgel.

Ezt követően az intézkedő rendőrök a panaszost a szolgálati személygépkocsival utolérték az A. utca és a J. utca kereszteződésében, és őt a szolgálati gépjárműben lévő jelzőtárcsa segítségével, valamint a gépkocsi hangjelzésével ismételten megállásra szólították fel. A panaszos ekkor sem állt meg, sőt gyorsításba kezdett, kb. 10-20 m-re eltávolodott a szolgálati gépjárműtől. A jelentés szerint a panaszos többször hátranézett, ezért láthatta, hogy a gépkocsi rendőrségi gépjármű, hiszen jobb oldali szélvédőjében elhelyeztek egy POLICE feliratú táblát, valamint mindkét rendőr rendszeresített szolgálati láthatósági mellényt viselt. Ekkor szolgálati gépjármű kilométerórája 70 km/h-s sebességet mutatott.

Ezt követően az eljáró rendőrök a szolgálati gépjárművel az A. u. 34. sz. előtt a panaszos mellé értek, és ismételten „megállj” jelzést adtak tárcsa segítségével. Ekkor a panaszos a motoron ismételten hátrafordult, a bal kezével mutatott a rendőrök felé, idegesen viselkedett, majd elkezdett fékezni és az út szélén megállt.

A jelentés szerint az intézkedő rendőrök a szolgálati gépjárműből kiszálltak, majd a panaszoshoz léptek, akit kértek, hogy személyi igazolványát, valamint vezetői engedélyét adja át. A panaszos a felszólításra nem reagált, a feltett kérdésekre válaszolni nem akart. Ezt követően az intézkedő rendőr felszólította a „Törvény nevében!” szavak előrebocsátásával, hogy igazolja magát, a panaszos azonban annak ekkor sem tett eleget. Az intézkedő rendőr ekkor közölte vele, hogy előállítja a Rendőrségre igazolás megtagadása miatt. A panaszos kezét ezután hátrahelyezte, majd a bilincset rátette, és a szolgálati gépjárművel előállította további intézkedések lefolytatása és a panaszos személyazonosságának megállapítása céljából. Az intézkedésnél végig jelen volt két polgárőr is. A panaszossal szemben az általa elkövetett cselekmények miatt szabálysértési feljelentést tett az intézkedő rendőr.

2) Az előállítás végrehajtásáról/kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentés szerint 2011. március 20-án 15 óra 50 perckor vonták intézkedés alá a panaszost, és a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 29. § (1) bekezdés első fordulata alapján igazoltatták, az Rtv. 31. § (1) bekezdés alapján a személyi szabadságában korlátozott személyt átvizsgálták, és az Rtv. 33. § (2) bekezdés a) pontja alapján előállították. Az intézkedő

rendőrök az Rtv. 47. § alapján testi kényszert, valamint az Rtv. 48. § c) pontja alapján bilincset alkalmaztak. A panaszos az Rtv. 18. § (1) bekezdése alapján édesanyja kiértesítését kérte. Az Rtv. 33. § (4) bekezdése alapján az előállítás okáról szóló tájékoztatót, valamint az előállítás idejéről szóló igazolást kiadták, a panaszos az előállító helyiségben történő elhelyezéssel kapcsolatos jogairól és kötelezettségeiről szóló írásos tájékoztatót megkapta. A jelentésnek az események leírásával kapcsolatos része teljes egészében megegyezik az intézkedő rendőrök jelentésében foglaltakkal, így annak ismételt ismertetésétől a Testület eltekint.

Az előállítás végrehajtásáról/kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló parancsnoki vélemény és kivizsgálás szerint az intézkedés, valamint a kényszerítő eszközök alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

3) A Ty. r. törm. meghallgatásáról felvett jegyzőkönyv az intézkedő rendőrök jelentéséhez képest annyi többlet információt tartalmaz, hogy G. r. törm. próbálta megállítani a panaszost akként, hogy jobb karjával „megállj” jelzést mutatott, bal karjával pedig a megállás helyét jelezte. Mivel a panaszos a rendőri jelzést figyelmen kívül hagyta, az intézkedő rendőrök és a polgárőrök a szolgálati járműbe ültek és azzal indultak a panaszos után. Többször próbálták hangjelzéssel megállítani, illetve ki is szóltak a szolgálati gépjárműből a panaszosnak, hogy álljon meg, ő azonban Ty. r. törm. emlékezte szerint gyorsításba kezdett.

A r. törm. elmondta továbbá, hogy a megállítás során a panaszos több alkalommal kezeivel a rendőrök felé intett – a r. törm. úgy látta, hogy középső ujját mutatva –, jelezve, hogy nem fog megállni. Amikor a panaszost végül sikerült megállítani, az intézkedő rendőrök kiszálltak a szolgálati gépjárműből, és odaléptek hozzá. Kérték, hogy közölje adatait, valamint adja át a személyi igazolványát, a panaszos azonban nem szólalt meg, a rendőri felszólításnak nem tett eleget, passzívan ellenszegült, az igazolást megtagadta. Ezt követően a panaszossal a „Törvény nevében!” szavak előrebocsátásával közölték, hogy elő fogják állítani a Rendőrsre igazolás megtagadása miatt, ő azonban ennek ellenére sem mondott semmit. Az intézkedő r. törm. elmondta, hogy a panaszos által elkövetett szabálysértést a labdarúgó mérkőzésen jelen lévők is láthatták.

4) A G. r. törm. meghallgatása során Ty. r. törm. jelentésével teljesen egyezően adta elő a történeteket, ezért a meghallgatásról felvett jegyzőkönyv ismertetésétől a Testület eltekint.

5) A kapitányságvezető tájékoztató levele a fentiekhez képest annyi többlet információt tartalmaz, hogy a panaszos tájékoztatása az Rtv. 20. § (2) bekezdés alapján megtörtént, részére az igazolást kiadták, amelyen szintén megtalálhatóak a korábban közölt panasztételi lehetőségek.

A Testület azon kérdésére, hogy milyen párbeszéd zajlott le a panaszos megállítását követően az intézkedő rendőrök és a panaszos között, és milyen hangnemben zajlott a kommunikáció, a kapitányságvezető azt a választ adta, hogy a panaszos az intézkedés alatt nem szólalt meg, a rendőri igazoltatás pedig a „jogszabályban meghatározottak alapján alkalmazandó szavak használatával történt”.

A kapitányságvezető előadta továbbá, hogy mivel a panaszos rendőri jelzésre nem állt meg, továbbá többszöri felszólításra sem igazolta magát, tartani lehetett a szökésétől, ezért kellett

vele szemben bilincs kényszerítő eszközt alkalmazni. A bilincs alkalmazása érdekében pedig testi kényszert kellett alkalmazniuk az intézkedő rendőröknek. A bilincselés hátra helyzetben történt. A panaszost a motorkerékpárra nem nyomták rá, hanem maga hajolt oda. A kapitányságvezető előadása szerint azért nem volt elégséges testi kényszer alkalmazása, mert az adott szituációban a panaszos viselkedése alapján (nem akart megállni, nem igazolta magát), tartani lehetett a szökésétől. A bilincselés a panaszosnak a rendőrsre történő beszállításáig tartott.

A Testület azon kérdésére, hogy a kényszerítő eszközök alkalmazása kapcsán mit jelöltek meg a rendőrök jogalapként a helyszínen a panaszos számára, a kapitányságvezető azt a választ adta, hogy a rendőrök jogalapként igazolást megtagadó személy előállítását határozták meg.

A Testület azon kérdésére, pontosan hogyan történt a panaszos beszállítása a Rendőrsre, a rendőrök levették-e a panaszos sisakját, illetve lehetővé tették-e a panaszos számára, hogy azt maga vegye le, a kapitányságvezető elmondta, hogy a bukósisakot a panaszos vette le magáról. Előadta továbbá, hogy a szolgálati gépjárműben a panaszos és a rendőrök között kommunikáció nem zajlott, továbbá az intézkedő rendőrök a közlekedési szabályokat betartották a beszállítás során.

A panaszos ruházatátvizsgálására azért került sor, mert előállítás esetén az az Rtv. szabályai szerint minden esetben kötelező, továbbá az is szükségessé tette, hogy a panaszost előállító helyiségben helyezték el. Az előállítás során az alábbi eljárási cselekmények történtek: a panaszos adatainak megállapítása, a szükséges dokumentumok elkészítése, különös tekintettel az igazolás kiállítására, valamint orvosi vizsgálat, amit kényszerítő eszköz alkalmazása esetén mindig elvégeznek. A panaszos által elkövetett szabálysértés miatt vele szemben szabálysértési eljárás indult. Azt, hogy a panaszos mely cselekménye miatt indult szabálysértési eljárás, a kapitányságvezető a Testület kifejezett kérdése ellenére sem válaszolta meg.

A Testület azon kérdésére, hogy mivel tudták alátámasztani az intézkedő rendőrök azt, hogy a panaszos a megengedettnél gyorsabban hajtott, a kapitányságvezető azt a választ adta, hogy az intézkedő rendőrök az általuk használt gépjármű kilométer órája által mutatott sebesség alapján közölték a gyorshajtást, amikor azt tapasztalták, hogy a segédmotor-kerékpár távolodik tőlük.

6) Az előállítás időtartamáról kiállított igazolás szerint a panaszos előállítása 2011. március 20-án 15 óra 50 perctől 17 óra 30 percig tartott. Az igazoláson a panaszos aláírásával nyilatkozott arról, hogy az előállítás ideje alatt sérülése, illetve panasza nem keletkezett, és az igazolás egy példányát átvette.

7) A rendőrség megküldte a letéti tárgyakról felvett jegyzőkönyvet is. A jegyzőkönyv szerint a panaszostól az alábbi tárgyakat vették át: 1 db bukósisak, 1 db pulóver, 1 db bőrkabát, 1 doboz cigaretta, 1 pár motoros kesztyű, 1 doboz gyufa, papírzsebkendő.

8) A Központi Orvosi Ügylet által kiállított igazolás szerint a panaszost az intézkedés napján megvizsgálták, és rajta külsérelmi nyom nem észlelhető.

III.

A Testület a panaszbeadvány és a rendőrség által rendelkezésre bocsátott dokumentumok alapján vizsgálat tárgyává tette a panaszos előállításának, valamint a vele szemben alkalmazott kényszerítő eszközök alkalmazásának jogszerűségét. Vizsgálta továbbá a panaszos ruházat-átvizsgálását, valamint az intézkedő rendőrök hangnemét.

A Testület megállapította, hogy a rendőri fellépés érintette a panaszosnak a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény (a továbbiakban: Alkotmány) 2. §-ának (1) bekezdésében foglalt jogállamiság elvéből levezethető tisztességes eljáráshoz, az 54. §-ában rögzített emberi méltósághoz, az 55. § (1) bekezdésében meghatározott személyi szabadsághoz, az 54. § (1) bekezdéséből levezethető testi épséghez, valamint az 59. § (1) bekezdésében foglalt személyes adatok védelméhez való jogát.

1) A panaszos kifejezetten nem panaszolta, a Testület azonban szükségesnek tartotta vizsgálni a panaszos előállításának alapjául szolgáló rendőri intézkedés jogszerűségét.

A panaszos előadta, hogy 2011. március 20-án 14 és 15 óra között Ny. községben segédmotor-kerékpárjával egy futballpálya mellett haladt el, amikor dudaszóra lett figyelmes. A panaszos a dudát figyelmen kívül hagyva, az útját szabályosan folytatva haladt tovább, amikor az A. utcára érve ismét dudálást hallott maga mögül. Amikor a személygépkocsi a panaszos mellé ért, akkor látta, hogy abban rendőrök ülnek, és intenek neki, hogy álljon meg.

A panaszos a panasz kiegészítésében előadja azonban azt is, hogy az intézkedés idején labdarúgó mérkőzés zajlott a faluban, és ilyenkor a sportpálya környékén forgalmi rend változás lép érvénybe. A panaszos – elmondása szerint – ezt figyelmen kívül hagyta, és a behajtani tilos tábla jelzése ellenére a kötelező haladási iránnyal szemben hajtott be az utcába.

Az intézkedő rendőrök – jelentésük szerint – a panaszolt időben közlekedési ellenőrzést tartottak, mivel a 15 órakor kezdődő labdarúgó mérkőzés idején a J. utca sportpálya melletti részén „Mindkét irányból behajtani tilos” táblát helyeztek el egy kiegészítő táblával (labdarúgó mérkőzések idején ezen az útszakaszon közlekedni nem lehet). Az ellenőrzés során az intézkedő rendőr igazoltatni akarta a panaszost, aki a saját tulajdonát képező segédmotor-kerékpárral közlekedett Ny. községben a J. utcán, a K. utca felől az A. utca irányába.

Az Rtv. 13. §-ának (1) bekezdése rendelkezik a rendőr intézkedési kötelezettségéről. A hivatkozott jogszabályhely szerint a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve illet a tudomására hoznak. A Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 3. § (1) bekezdése értelmében bűncselekmény vagy szabálysértés észlelése, valamint a közbiztonságot, a közrendet, az államhatár rendjét, a polgárok személyét vagy javait sértő vagy fenyegető veszélyhelyzet esetén, illetőleg ha illet hoznak tudomására, a rendőrt intézkedési kötelezettség terheli.

Fentiek alapján jelen esetben felmerült az egyes szabálysértésekről szóló 218/1999. (XII. 28.) Korm. rend. 54. §-a szerinti, közúti közlekedési szabályok kisebb fokú megsértésének

gyanúja. A Testület azonban utal töretlen gyakorlatára, miszerint a szabálysértési tényállásszerűséget kizárólag a rendőri intézkedés jogalapja szempontjából vizsgálja. Az Rtv.-ben rögzített hatásköri szabályok szerint ugyanis nem veheti át a szabálysértési hatóság szerepét, azonban ha nem végezné el a rendőri intézkedés alapjául szolgáló cselekmény értékelését – akkor, amikor annak jogalapjaként szabálysértés gyanújára hivatkozik a rendőrség –, az alapjog-korlátozás vizsgálata üresedne ki. A fentiek alapján a Testület azt vizsgálta, hogy az adott intézkedéshez szükséges gyanú foka fennállt-e.

Tekintettel arra, hogy a konkrét esetben az intézkedő rendőrök, valamint a panaszos nyilatkozata egybehangzó volt a tekintetben, hogy a panaszos segédmotor-kerékpárjával a mindkét irányból behajtani tilos tábla tiltása ellenére hajtott be a J. utcára, a Testület megállapította, hogy az adott intézkedéshez szükséges gyanú foka fennállt, ami a rendőrség oldalán intézkedési kötelezettséget keletkeztetett.

A Testületnek ezt követően abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a rendőrség intézkedési kötelezettségét megfelelően teljesítette-e.

A rendőrségi iratok szerint a panaszt az Rtv. 29. § (1) bekezdésének első fordulata alapján igazoltatták. A hivatkozott jogszabályhely szerint a rendőr a feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében kell megállapítani.

A Testület álláspontja szerint a szabálysértés elkövetésének gyanúja megfelelő jogalapot biztosított a panaszos igazoltatására, ezért a panaszos személyes adatok védelméhez fűződő jog nem sérült.

2) A Testület ezt követően a panaszos előállításának jogszerűségét vizsgálta.

Az előállítás végrehajtásáról készült jelentés szerint a panaszt az Rtv. 33. § (2) bekezdés a) pontja alapján állították elő. A hivatkozott jogszabályhely szerint „a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki a rendőr felszólítására nem tudja magát hitelt érdemlően igazolni, vagy az igazolást megtagadja”.

Az intézkedő rendőrök jelentése szerint, amikor a panaszt végül sikerült megállítani, kérték, hogy közölje adatait, valamint adja át a személyi igazolványát, a panaszos azonban nem szólalt meg, a rendőri felszólításnak nem tett eleget, elmondásuk szerint passzívan ellenszegült, az igazolást megtagadta.

A panaszbeadvány, valamint annak kiegészítése nem tartalmaz információt arra vonatkozóan, hogy mi történt a panaszos megállítása és megbilincselése között, mindössze arról számol be, hogy az intézkedő rendőrök megengedhetetlen hangnemben beszéltek a panaszossal. A Testület ezért levélben fordult a panaszoshoz és kérte a fentiekkel kapcsolatos nyilatkozatát. A panaszos telefonon kereste meg a Testület munkatársát, és elmondta, hogy a rendőri intézkedés idején nála volt a személyazonosító igazolványa, valamint a vezetői engedélye is, ezeket a motorkerékpár csomagtartójában helyezte el. Elmondta, hogy az intézkedő rendőrök az okmányait nem kérték el, és a panaszosnak sem volt lehetősége arra, hogy átadja azokat, mivel a rendőrök a szolgálati gépkocsiból kiszállva azonnal a panaszosnak támadtak,

motorkerékpárjára nyomták és megbilincseltek. Az intézkedő rendőrök nem tettek fel neki kérdéseket, és személyazonossága igazolására sem szólították fel őt.

Mivel a rendőrségi iratok, valamint a panaszos előadása teljességgel ellentmondtak egymásnak, és a Testület egyéb bizonyítási eszköz hiányában az ellentmondást nem tudta feloldani, úgy foglalt állást, hogy nem állapítható meg az előállítás jogszerűsége, így a panaszos személyes szabadsághoz való jogának sérelme sem.

3) A Testület vizsgálta a panaszossal szemben alkalmazott kényszerítő eszközök jogszerűségét, mivel a panaszos sérelmezte, hogy a két rendőr motorkerékpárjára taszította, majd durván megbilincselte és betaszította a szolgálati gépjárműbe.

a) A Testület először a testi kényszer jogszerűségét vizsgálta.

Az Rtv. 47. § szerint a „rendőr – intézkedése során – az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszert) alkalmazhat.” Az Rtv. miniszteri indokolása szerint a rendőri intézkedéssel szembeni ellenszegülés leküzdésének legenyhébb és legegyszerűbb módja, ha a fizikai erőfölényben lévő rendőr testi kényszerítést alkalmaz. Az erőfölény hiánya több rendőr együttes fellépésével, illetve mások segítségül hívásával is pótolható. Ha azonban az ebből fakadó késedelem az intézkedés befejezését akadályozná, az ellenszegülés megtörésére súlyosabb kényszerítő eszköz alkalmazható.

A Szolgálati Szabályzat 59. § (1) bekezdése szerint „kényszerítő eszköz alkalmazása feltételeinek fennállása esetén testi kényszert akkor kell alkalmazni, ha a rendőri erőfölény vagy az intézkedés alá vont személy állapota, magatartása folytán a rendőri intézkedés eredményessége ezzel biztosítható.”

Az intézkedő rendőrök – jelentésük szerint – a szolgálati gépjárműből kiszálltak, majd a panaszoshoz léptek, akit kértek, hogy személyi igazolványát, valamint vezetői engedélyét adja át. A panaszos a felszólításra nem reagált, a feltett kérdésekre válaszolni nem akart. Ezt követően az intézkedő rendőr felszólította a „Törvény nevében!” szavak előrebocsátásával, hogy igazolja magát, a panaszos azonban annak ekkor sem tett eleget. Az intézkedő rendőr ekkor közölte vele, hogy előállítja a Rendőrsre igazolás megtagadása miatt. A panaszos kezeit ezután hátrahelyezte, majd a bilincset rátette, és a szolgálati gépjárművel előállította további intézkedések lefolytatása és a panaszos személyazonosságának megállapítása céljából.

A kapitányságvezető tájékoztató levele ezt annyival egészíti ki, hogy testi kényszerre a bilincs alkalmazása érdekében volt szükség, továbbá a panaszost az intézkedő rendőrök a motorkerékpárra nem nyomták rá, hanem maga hajolt oda.

A panaszosi és a rendőri állítások ellentmondóak a tekintetben, hogy a panaszos passzív ellenállást tanúsított-e az intézkedés során. A tekintetben azonban egyhangúak a nyilatkozatok, hogy a panaszos az intézkedő rendőrök többszöri kar- és hangjelzésére állt csak meg.

A Testület álláspontja szerint a panaszos azon magatartása, hogy a rendőri felszólításnak nem engedelmeskedett alappal engedhetett arra következtetni, hogy magatartása a későbbiekben sem lesz együttműködő, ugyanakkor, **tekintettel arra, hogy a Testület az előállítás jogszerűségét sem tudta megállapítani, az előállítás elősegítését célzó testi kényszer jogszerűségének vizsgálata során is arra a megállapításra jutott, hogy a panaszos emberi méltóságának sérelme nem megállapítható.**

b) A bilincs alkalmazásával kapcsolatban a Testület az alábbi megállapításokat teszi.

Az Rtv. 48. § szerint a „rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy a) önkárosításának megakadályozására, b) támadásának megakadályozására, c) szökésének megakadályozására, d) ellenszegülésének megtörésére”.

A kapitányságvezető tájékoztatólevele szerint azért nem volt elégséges testi kényszer alkalmazása, mert az adott szituációban a panaszos viselkedése alapján (nem akart megállni, nem igazolta magát), tartani lehetett a szökésétől. Előadta továbbá, hogy a bilincselés a panaszosnak a rendőrsre történő beszállításáig tartott.

A Testület álláspontja szerint a rendőrség által előadott indokok nem támasztják kellőképpen alá a panaszos bilincselésének szükségességét, mivel a rendőrségi iratok nem számolnak be arról, hogy a panaszos, miután sikerült megállítani, bármi jelét mutatta annak, hogy szökésre készül. Önmagában az, hogy a panaszos nem működik együtt az eljáró rendőrökkel, nem nyújtja át az okmányait, nem válaszol a rendőrök kérdésére – amennyiben valóban így történt –, a Testület álláspontja szerint nem tekinthető szökésre való utalásnak. A Testület álláspontja szerint továbbá – tekintettel arra, hogy az intézkedés során két rendőr és két polgárőr is mindvégig jelen volt –, a rendőri erőfölény is biztosított volt mind az intézkedés, mind a rendőrsre történő beszállítás során.

Tekintettel arra, hogy a fentiek szerint a panaszos szökésétől nem kellett tartani, a Testület úgy ítélte meg, hogy szükségtelen volt a panaszos bilincselése, ezért sérült az emberi méltósághoz való alapvető joga.

4) A panaszos sérelmezte, hogy le kellett vennie a kabátját, cipőjét, pulóverét, zsebeit ki kellett ürítenie, majd megmotozták.

Mivel az alapul fekvő szabadságelvonás tekintetében sem volt megállapítható az alapjogsérelem, a Testület azt az abból fakadó jogkorlátozások tekintetében sem tudja megállapítani. Fentiek miatt a Testület a panaszossal szemben **az előállításra tekintettel végzett ruházatátvizsgálás jogszerűségét nem tudta megállapítani, ezért úgy foglalt állást, hogy a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelme nem állapítható meg.**

5) A panaszos sérelmezte, hogy a rendőrök becsmérlő hangnemben, „már-már káromkodva” beszéltek vele. Út közben a rendőrsre az eljáró rendőrök jelezték neki, hogy az ilyen robogósokkal, mint ő fognak a jövőben keményen elbánni.

A kapitányságvezető tájékoztatólevele szerint a panaszos az intézkedés alatt nem szólalt meg, a rendőri igazoltatás pedig a „jogszámbélyban meghatározottak alapján alkalmazandó szavak használatával történt”. Elmondta továbbá, hogy a szolgálati gépjárműben a rendőrök és a panaszos között kommunikáció nem zajlott.

Az Rtv. 2. § (1) bekezdés második mondata szerint a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait. A rendőri hivatást választóktól, főleg az Rtv.-ben is szereplő szolgálati feladatok ellátása során – ezen belül is első sorban akkor, amikor intézkedés közben az állampolgárokkal közvetlen kapcsolatba kerül – más állampolgárakénál magasabb erkölcsi tartás, fokozottabb türelem és tolerancia, körültekintő és mások számára példaértékű viselkedés várható el. Mindez adódik az Rtv. azon rendelkezéseiből, amelyek kiemelkedő közhatalmi jogosítványokkal ruházzák fel a rendőröket, az államszervezetben belül kitüntetett pozícióba helyezve őket. Ezzel összhangban ugyanis az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat szigorúbb követelményeket is támaszt velük szemben, és az ezeknek való megfelelést maradéktalanul megköveteli, a számonkérhetőség lehetőségeit is megteremtve.

Tekintettel arra, hogy az intézkedő rendőrök hangneme tekintetében a panaszosi állítás és a rendőri jelentések egymásnak ellentmondanak, és ezen ellentmondásokat – a rendelkezésre álló bizonyítási eszközök szűk köre miatt – a Testület feloldani nem tudta, a Testület a panaszos emberi méltósághoz való jogának sérelmét nem tudta megállapítani.

6) A panaszos sérelmezte, hogy az eljáró rendőrök a K. úton 110-120 km/h sebességgel vitték a panaszost a Rendőrségre.

A kapitányságvezető a tájékoztató levelében ezzel kapcsolatban előadta, hogy az intézkedő rendőrök a közlekedési szabályokat mindvégig betartották a beszállítás során.

A Testület utal töretlen gyakorlatára, miszerint hatáskör hiányában szabálysértés elkövetését – sem a panaszos, sem a rendőr magatartása tekintetében – nem vizsgálja. Ettől függetlenül ugyanakkor azt, hogy a szabálysértési tényállásszerűséget adott esetben megalapozó rendőri fellépés egyúttal megvalósítja-e valamely alapvető jog megsértését, értékeli a panaszjárásban. A konkrét esetben ez azt jelenti, hogy arról, hogy a rendőrök megsértették-e a közúti közlekedésről szóló 1/1945 (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet (a továbbiakban: KRESZ) legnagyobb megengedett sebességre vonatkozó szabályát, a Testület nem foglalhat állást. Mivel azonban a rendőrök magatartása alkalmas lehetett arra, hogy veszélyeztesse a panaszos testi épséghez való alapjogát, ezért a kérdésnek ezt a vonatkozását vizsgálni kellett.

Az Rtv. 92. § (1) bekezdése szerint akinek az e törvény IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása alapvető jogát sértette – választása szerint – panasszal fordulhat az intézkedést foganatosító rendőri szervhez, vagy kérheti, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány, valamint a főigazgatók a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálják el.

Bár hivatkozott jogszabályhely bekövetkezett jogsértésről beszél, a Testület a rendelkezést kiterjesztően alkalmazza azokra az esetekre is, amikor a rendőrség tevékenysége

következtében valamely alapjog sérelmének közvetlen és nagyfokú veszélye áll fent, hiszen a rendőrség működésével szemben alapvető követelmény, hogy az ne veszélyeztesse az állampolgárok alapvető jogait, amint az az Rtv. 2. § (1) bekezdéséből is következik.

A veszélyeztetés mértékének szempontjából van jelentősége annak, hogy a rendőrségi jármű milyen sebességgel haladt, hiszen tekintettel arra, hogy a KRESZ normáit a közlekedés biztonságának és zavartalanságának garantálása érdekében alkották meg, nyilvánvaló, hogy a KRESZ legnagyobb megengedett sebességre irányadó szabályai megtartása esetén a veszélyeztetés nem valósul meg. Amennyiben viszont a megengedett legnagyobb sebességnél nagyobb volt a szolgálati gépjármű sebessége, úgy mérlegelés kérdése, hogy a veszélyeztetés mértéke eléri-e azt a szintet, amelynél indokolt lehet az alapjogsértés megállapítása.

Mivel a panaszos és a rendőrség álláspontja egymásnak ellentmond a tekintetben, hogy milyen sebességgel haladt a szolgálati gépjármű, illetve túllépte-e a KRESZ által megengedett legnagyobb sebességet a beszállítás idején, és ezen ellentmondást a Testület feloldani nem tudta, a Testület a panaszos testi épséghez való jogának sérelmét nem tudta megállapítani.

7) A panaszos álláspontja szerint az intézkedő rendőr jogtalanul tett vele szemben szabálysértési feljelentést.

A Testület eljárását az Rtv. a IX. fejezetében, a Jogorvoslatok alcím alatt szabályozza. Az Rtv. 92. §-ának jelen állásfoglalás III. rész 7) pontjában idézett (1) bekezdése értelmében a Testület hatáskörébe kizárólag azon rendőri intézkedések és mulasztások vizsgálata tartozik, melyek az Rtv. IV., V. és VI. fejezetének alkalmazásával összefüggésben merülnek fel. Ennek megfelelően a Testületnek

- a rendőri tevékenység általános elveinek és szabályainak érvényesülése (különösen: intézkedési kötelezettség, arányosság, azonosíthatóság, segítségnyújtási kötelezettség stb.),
- a rendőri intézkedések vagy azok elmulasztása (különösen: igazoltatás, ruházat- csomag-jármű-átvizsgálás, elfogás, előállítás, közlekedésrendészeti intézkedés stb.),
- a kényszerítő eszközök törvényes alkalmazása (különösen: testi kényszer, bilincs, vegyi eszköz, sokkoló, rendőrbot, löfegyverhasználat, csapaterő alkalmazása, tömegoszlatás stb.),

tekintetében van hatásköre eljárni és az adott intézkedést, cselekményt, vagy mulasztást vizsgálni abból a szempontból, hogy történt-e alapjogi sérelem.

A fenti, hatásköri rendelkezés alapján a Testület nem vizsgálhatja, hogy jogszerűen indítottak-e a panaszossal szemben szabálysértési eljárást, valamint, hogy a rendőrség tudja-e bizonyítani a szabálysértés elkövetését. A panasz e részére az egyes szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény vonatkozó rendelkezési az irányadók.

8) A panaszos sérelmezte, hogy bukósisakkal a fején vitték be a rendőrkapitányságra, és ezzel kapcsolatban előadta, hogy bukósisakja mindvégig a fején volt a rendőrkapitányságra történő beszállítása során, azt nem vették le róla, és neki sem volt lehetősége arra, hogy levegye azt.

A kapitányságvezető tájékoztató levelében ezzel szemben azt írja, hogy a panaszos a beszállításakor saját maga levehette, és le is vette a sisakját.

Az Rtv. 2. § korábban idézett második mondata szerint a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait. A Testület álláspontja szerint az intézkedés alá vont emberi méltóságát sértő lenne az az eljárás, amikor akarata ellenére az intézkedés során nem veheti le bukósisakját, és a beszállítás során is viselnie kell azt, mivel ilyen esetben a bukósisak már nem tölti be eredeti funkcióját, és az intézkedés alá vont számára kényelmetlen lehet.

Jelen esetben a panaszosi és a rendőri állítás ellentmond egymásnak a tekintetben, hogy a panaszos levehette-e sisakját vagy sem. Mivel a Testület ezen ellentmondást feloldani nem tudta, úgy foglalt állást, hogy a panaszos emberi méltósághoz való jogának sérelme nem megállapítható.

9) A panaszos sérelmezte, hogy a járókelők szeme láttára vonták intézkedés alá, elmondta hogy nagyon megalázó volt számára a helyzet. Mind a panaszból, mind a rendőrségi iratokból kiderül, hogy a rendőri intézkedésre mérkőzés idején, egy futball pálya közelében került sor.

A Testület megjegyzi, hogy sem az Rtv., sem a Szolgálati Szabályzat nem tartalmaz az intézkedés foganatosításának helyével kapcsolatban rendelkezéseket. Az Rtv. már többször idézett 2. §-ából – amely szerint a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait – levezethető azonban, hogy az intézkedő rendőrök kötelesek úgy eljárni, hogy az az intézkedés alá vontnak a lehető legkisebb sérelem okozásával járjon. A Testület megjegyzi, hogy a rendőri intézkedések jelentős részét végzik az eljáró rendőrök közterületen, így szinte lehetetlen annak elkerülése, hogy az egyes intézkedéseknek szemtanúi legyenek. A Testület azt sem vonja kétségbe, hogy egy forgalmasabb helyen végzett intézkedés az intézkedés alá vont számára kellemetlen, esetleg megalázó is lehet. Ugyanakkor jelen esetben sem a panaszból, sem a rendőri jelentésekből nem derül ki az, hogy a panaszos jelezte volna az eljáró rendőröknek, hogy a helyzet számára megalázó.

A Testület álláspontja szerint jelen esetben a megállítási forgalmas helye nem okozta a panaszos emberi méltósághoz való jogának jogszerűtlen, az intézkedéssel szükségszerűen együtt járó mértéket meghaladó korlátozását, ezért úgy foglalt állást, hogy a megállítási helye tekintetében a panaszos emberi méltósághoz való joga nem sérült.

10) A panaszos kifejezetten nem panaszolta, a Testület azonban szükségesnek látja felhívni a figyelmet a panaszos megállítási módjával kapcsolatosan a KRESZ 6. § (2) bekezdésére. A hivatkozott jogszabályhely szerint, ha a rendőr a forgalmat nem útkereszteződésben irányítja, a járművek megállítására menet közben a megkülönböztető fényjelzést használó gépkocsiból, illetve motorkerékpárról ad jelzést, karjának, fehér szegélyű piros tárcsának, piros vagy fehér fényű lámpának fel-le mozgatásával, illetőleg hangszórón vagy a megállásra felhívó szövegű felirattal.

A Testület aggályosnak tartja, hogy jelen esetben az intézkedő rendőrök meghallgatásáról felvett jegyzőkönyv, valamint a panaszosi előadás szerint is az eljáró rendőrök egy civil járműből megkülönböztető fényjelzés használata nélkül, többszöri dudálással próbálták megállítani a panaszost.

IV.

A Testület vizsgálata során arra a megállapításra jutott, hogy a szabálysértés elkövetésének gyanúja megfelelő jogalapot biztosított a panaszos igazoltatására, ezért nem sérült a panaszos személyes adatok védelméhez fűződő joga. A rendelkezésre álló bizonyítékok szűk köre miatt azonban a Testület nem tudta feloldani a panaszosi és a rendőri előadások közötti ellentmondásokat, ezért úgy foglalt állást, hogy nem állapítható meg a panaszos előállításának jogszerűsége, így személyes szabadsághoz való jogának sérelme sem. Nem megállapítható továbbá a panaszos emberi méltósághoz való jogának sérelme a vele szemben alkalmazott testi kényszer, a sisak levétele, valamint az intézkedő rendőr hangneme tekintetében, továbbá testi épséghez fűződő jogának sérelme a beszállítás során a szolgálati gépjárművet vezető rendőr által megválasztott sebesség tekintetében. A Testület álláspontja szerint nem sérült a panaszos emberi méltósághoz való joga amiatt, hogy az intézkedésre forgalmas helyen került sor.

Sérült azonban a panaszos emberi méltósághoz és személyes szabadsághoz való joga a jogszerűtlen bilincselés miatt. E jogsérelem a Testület megítélése szerint eléri a súlyosság azon fokát, amely indokoltá teszi a panasz és az állásfoglalás megküldését az országos rendőrfőkapitánynak, ezért a Testület a rendelkező részben foglaltak szerint döntött.

Budapest, 2011. október 5.

Dr. Juhász Imre
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Féja András
előadó testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
testületi tag